

Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально–науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів та економічної безпеки

07-03-361M

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань і самостійного вивчення
навчальної дисципліни «Гроші і кредит» для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою
«Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІ економіки та
менеджменту
Протокол № 1 від 3 вересня 2025р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до виконання практичних завдань і самостійного вивчення навчальної дисципліни «Гроші і кредит» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Мельник Л. В, Мощич С. З., Котик О. В. – Рівне : НУВГП, 2025. – 49 с.

Укладачі: Мельник Л. В., д.е.н., професор кафедри фінансів та економічної безпеки; Мощич С. З., к.е.н., доцент кафедри фінансів та економічної безпеки; Котик О. В., ст.викладач кафедри фінансів та економічної безпеки.

Відповідальний за випуск: Мельник Л. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів та економічної безпеки.

Керівник групи забезпечення спеціальності:
Кондрацька Н. М., к.е.н., доцент кафедри фінансів та економічної безпеки.

Шифр попередньої версії МВ: 06–03-230

© Л. В. Мельник, С. З. Мощич,
О. В Котик, 2025
© НУВГП, 2025

1. ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ

1.1. Загальні рекомендації до вивчення дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів системи теоретичних знань і практичних навичок щодо сутності, функцій та ролі грошей і кредиту в ринковій економіці, а також оволодіння методами аналізу грошово-кредитних процесів та інструментами їх регулювання.

Основними завданнями дисципліни є засвоєння студентами теоретичних основ та механізмів грошово-кредитної політики держави, закономірностей розвитку грошового обігу та грошових систем; опанування знань про суть, види та функції кредиту, його роль у фінансуванні економіки; набуття практичних навичок аналізу грошових потоків, інфляційних процесів, кредитних операцій та монетарних інструментів; вивчення організації та функціонування банківської системи та кредитних установ; формування навичок прийняття рішень у сфері фінансово-грошових та кредитних відносин в умовах ринкової невизначеності.

Після вивчення даної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні отримати *компетентності*:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

СК 12. Здатність ідентифікувати проблемні аспекти та обґрунтовувати пріоритетні напрями покращення функціонування державних, корпоративних фінансів, фінансів домогосподарств, фінансової системи в цілому.

СК 13. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

У процесі викладання курсу передбачено формування таких *програмних результатів* навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань

1.2. Навчально-методичні матеріали дисципліни

- 1.Гроші та кредит : навч. посіб. / С. П. Стеценко, В. В. Титок, Н.В . Лисиця та ін. Київ : КНУБА, 2024. 227 с.
- 2.Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
- 3.Суздальєва О. С. Гроші та кредит : навч. посібник. Київ : МДУ, 2024. 169 с.
- 4.Банківська система : підручник / М. Крупка, Є. Андрущак та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки ; 2-ге вид., переробл. і доповн. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 524 с.
5. Глущенко С. В. Кредитний супермаркет фінансування економіки: теорія та сучасність : підручник. GlobeEdit, 2021. 170 с.
- 6.Монетарна політика: теорія та практика : навч. посіб. / С. В. Глущенко. Київ : НаУКМА, 2024. 165 с.
7. Мельник Л. В. Ресурсний потенціал іпотечного кредитування в аграрній сфері: теорія, методологія, практика : монографія. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 302 с.
- 8.Мельник Л., Синчак В. Вплив макроекономічних чинників на фінансову безпеку України. *Університетські наукові записки*, 2023, № 1-2 (91-92), С. 23–36 DOI 10.37491/UNZ.91-92.2 URL: https://unz.univer.km.ua/article/view/91-92_23-36/349
- 9.Мельник Л. В., Кондрацька Н. М., Дума В. Л. Фінансова інклюзія у контексті відновлення економіки України. *Вісник НУВГП. Економічні науки*. 2024. № 4. С.164–176.
- 10.Мельник Л. В., Трусова Н. В. Кредитно-інвестиційна діяльність банків в контексті фінансової глобалізації. *Modern Economics*. 2025. № 51(2025). С. 235–240. URL:<https://modecon.mnau.edu.ua /credit-and-investment-activities-of/>
- 11 Melnyk L. Structural Transformation of the Financial Market of Ukraine in the Environment of Innovative Technologies of Metaspaces (Структурна трансформація фінансового ринку України в середовищі інноваційних технологій метапростору) / L. Vdovenko, O. Polova, O. Martseniuk, O. Ruda. *Journal of Systems Science and Information*. Apr., 2025, Vol. 13, No. 2, pp. 240–273.
12. Melnyk L. V. The Risks of Payment Systems of Banking Institutions of Ukraine. / N. V. Trusova1, O. V. Hryvkivska, O. V. Gerasymova, M. A. Tereshchenko. *Universal Journal of Accounting and Finance* , 2021, 9(4), P. 637–652. URL: https://www.hrpub.org/journals/article_info.php?aid=11161
13. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. / Політило М. П., Хома І. Б., Чубка О. М., Ярошевич Н. Б., Якимів А. І. Львів : Новий світ.2000. 2022. 236 с.

14. Про банки і банківську діяльність: Закон України № 2121-III від 07.12.00.

15. Про Національний банк України: Закон України № 679 - XIV від 20.05.1999.

16. Савлук М.І. Гроші та кредит : підручник . 6-те вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2011. 589с

1.3. Структура дисципліни

№	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
		денна форма					заочна форма		
		усь го	в т.ч.			усь го	в т.ч.		
			л	пр	ср		л	пр	ср
Модуль 1									
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи грошей та грошового обігу									
1	Сучасні гроші: суть, функції та роль в економіці	11	2	2	7	12	1	-	11
2	Електронні та цифрові гроші: нові тенденції грошового обігу	11	2	2	7	11	-	1	10
3	Грошовий ринок	12	2	2	8	12	1	-	11
4	Грошова система	12	2	2	8	12	1	-	11
5	Інфляція та грошові реформи	12	2	2	8	12	-	1	11
6	Гроші у світовій економіці	12	2	2	8	12	-	1	11
	Разом за змістовим модулем 1	70	12	12	46	71	3	3	65
Змістовий модуль 2. Кредит і банківська система									
7	Сутність, функції та роль кредиту в економіці	12	2	2	8	11	-	1	10
8	Кредитна система України	14	4	2	8	12	1	-	11
9	Центральний банк, його роль в економіці	12	2	2	8	13	1	1	11
10	Комерційні банки, як основна ланка кредитної системи	12	2	2	8	13	1	1	11
	Разом за змістовим модулем 2	50	10	8	32	49	3	3	43
	Всього годин	120	22	20	78	120	6	6	108

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Сучасні гроші: суть, функції та роль в економіці

Історія розвитку грошового обігу. Виникнення грошей. Особливості грошей як товару. Готівкові та безготівкові гроші. Функції грошей. Роль грошей у ринковій економіці. Грошова маса. Грошові агрегати. Швидкість обігу. Закон грошового обігу

Література [1,2,3,6,8,9,13,16]

Основні поняття теми:

Білонна монета – розмінна монета, яка задовольняє потреби роздрібної торгівлі за товари дрібної вартості і карбується з металу, що коштує дешевше номінального виразу монети.

Готівкові гроші – форма грошей, виготовлена з паперу чи іншого малоцінного матеріалу і використовується у функції засобу обігу та в ряді випадків засобу платежу.

Гроші – специфічний товар, який виконує роль загального еквівалента і володіє властивістю обмінюватись на будь-який інший товар.

Засіб нагромадження – функція грошей, за допомогою якої обслуговується процес нагромадження вартості в її загальній абстрактній формі.

Засіб обігу – функція, в якій гроші виконують роль посередника у обміні товарів та доведенні їх до споживачів.

Засіб платежу – функція грошей, якою забезпечується погашення чисельних форм заборгованості та розрахунків.

Квазігроші – грошові засоби у безготівковій формі, що перебувають на термінових вкладах у комерційних банках.

Кредитні гроші – неповноцінні знаки вартості, які виникли на основі кредитних відносин.

Купівельна спроможність грошей – кількість товарів та послуг, які можна придбати за грошову одиницю.

Міра вартості – функція грошей, яка забезпечує вимірювання вартості товарів та її відображення у формі ціни.

Паперові гроші вид нерозмінних на коштовні метали знаків вартості, що випускаються державою для покриття своїх витрат і наділяються нею примусовим курсом.

Світові гроші – функція, в якій гроші обслуговують рух вартості в міжнародному економічному обороті.

Функція грошей – дія, яку здатні виконувати гроші в процесі обслуговування руху вартості товарів.

Тестові завдання:

1. Яка з наведених функцій належить грошам?

- а) функція нагромадження багатства
- б) функція засобу обігу
- в) функція стимулювання виробництва
- г) функція управління економікою

2. Що є головною відмінністю сучасних грошей від товарних?

- а) сучасні гроші мають власну внутрішню вартість
- б) сучасні гроші забезпечуються золотом
- в) сучасні гроші не мають власної внутрішньої вартості і є фіатними
- г) сучасні гроші існують тільки у готівковій формі

3. Яка функція грошей забезпечує їх використання як загального еквівалента при обміні товарів?

- а) засіб обігу
- б) міра вартості
- в) засіб платежу
- г) засіб нагромадження

4. Які з наведених грошей належать до електронних?

- а) банківські картки та електронні гаманці
- б) монети та банкноти
- в) депозитні гроші у банках
- г) державні облігації

5. Яка роль грошей у сучасній економіці є визначальною?

- а) забезпечення обігу товарів і послуг
- б) формування державного бюджету
- в) підтримання політичної стабільності
- г) забезпечення зовнішньої торгівлі

6. Що означає термін «фіатні гроші»?

- а) гроші, забезпечені золотом
- б) гроші, які мають власну внутрішню вартість
- в) гроші, що мають цінність завдяки довірі та державному регулюванню

г) гроші, випущені приватними банками

7. Яка з функцій грошей пов'язана з можливістю зберігати вартість і переносити її в часі?

а) міра вартості

б) засіб обігу

в) засіб нагромадження

г) засіб платежу

8. Який із наведених прикладів ілюструє функцію грошей як засобу платежу?

а) купівля товару в магазині за готівку

б) погашення боргу за кредитом у банку

в) оцінка вартості автомобіля в гривнях

г) відкриття депозиту у банку

9. У чому полягає роль грошей у розвитку економіки?

а) забезпечують універсальний засіб обміну та вимірювання вартості

б) ліквідують інфляційні процеси

в) автоматично підвищують продуктивність праці

г) замінюють державне управління фінансами

10. Яка з наведених характеристик властива сучасним грошам?

а) повне забезпечення золотим запасом

б) виконання функції міри вартості незалежно від матеріальної форми

в) використання лише у формі банкнот і монет

г) обмежене використання у сфері міжнародних розрахунків

Питання для обговорення:

1. Розкрийте сутність сучасних грошей та поясніть, чим вони відрізняються від товарних грошей.

2. Назвіть основні функції грошей та наведіть приклади їх реалізації у повсякденному житті.

3. У чому полягає роль грошей у ринковій економіці?

4. Поясніть, чому сучасні гроші називають «фіатними».

5. Які відмінності існують між готівковими, безготівковими, електронними та цифровими грошима?

Ситуаційні питання (кейс-завдання)

1. Ситуація: Покупець придбав товар у магазині, але сплатив його не відразу, а через 2 тижні за допомогою безготівкового переказу. Яку функцію грошей ілюструє ця ситуація?

2. Ситуація: Студент відкрив депозитний рахунок у банку для накопичення коштів на подальше навчання за кордоном. Яку функцію грошей він реалізує?

3. Ситуація: Підприємство експортує продукцію до ЄС і отримує оплату в євро. Яку роль виконують гроші в цій ситуації?

4. Ситуація: Країна відмовилася від золотого забезпечення грошей і перейшла до фіатної системи. Які переваги та ризики це створює для економіки?

5. Ситуація: В Україні активно розвиваються безготівкові та електронні платежі (Apple Pay, Google Pay, онлайн-банкінг). Які переваги та виклики для суспільства і держави несе цей процес?

6. Ситуація: Із товарів, які спочатку використовувались в якості засобу обміну дорогоцінні метали швидко набули особливого значення.

1. Обґрунтуйте, чому золото і срібло краще придатні для використання в якості грошей, ніж сіль, перли, шкіри, раковини або слонова кістка?

2. Тривалий час мішечок золота і пара вагових чашок були складовими елементами оснащення купця. Які нові форми грошей зробили зайвим цей елемент купецького оснащення?

3. Чим сучасні металеві гроші відрізняються від грошей, які вперше з'явилися в той час?

7. Ситуація: Визначити функції грошей при виконанні наступних операцій (всі операції містять функцію — міра вартості).

1. Придбання підприємством товарів за готівку.

2. Виплата підприємством заробітної плати працівникам.

3. Купівля періодичних видань.

4. Передплата періодичних видань.

5. Виплата виграшів по облігаціям.

6. Придбання акцій.

7. Надання банківського кредиту на індивідуальне будівництво.

8. Оплата комунальних послуг.
9. Передоплата готівкою за побутові послуги.
10. Перерахування податку на прибуток в бюджет.

8. Ситуація. Які функції гроші виконують в наступних прикладах?

1. На ринку футболіст оцінюється в 1 млрд. гр. од.
2. Два торговці антикваріатом домовилися між собою обміняти картину Рубенса на картину Рембранта.
3. Учень відкладає щомісячно 50 гр. од. для того, щоб отримати права водія.
4. В магазині покупець купує товар і оплачує його чеком.
5. На переговорах з роботодавцем службовець вимагає річний оклад в розмірі 50 тис. гр.од.

Тема 2. Електронні та цифрові гроші: нові тенденції грошового обігу

Поняття та види електронних грошей. Платіжні картки та електронні гаманці. Інтернет-банкінг і мобільні платежі. Криптовалюти: сутність, переваги та ризики. Ризики кіберзагроз і проблеми регулювання. Майбутнє грошей у глобальній фінансовій системі.

Література [1,2,3,4,9]

Основні поняття теми:

Цифрові гроші – загальний термін для електронних платіжних засобів, включаючи криптовалюти, стейблкоїни та цифрові валюти центральних банків (CBDB).

Фіатні гроші – гроші, що мають цінність завдяки державному визнанню та довірі суспільства, без власної внутрішньої вартості.

Електронний гаманець – програмне або апаратне рішення для зберігання електронних грошей і здійснення онлайн-платежів.

Платіжна система – сукупність інституцій та технологій, що забезпечують проведення грошових розрахунків між суб'єктами економіки.

Мобільні платежі – форма електронних розрахунків за допомогою мобільних пристроїв (смартфонів, планшетів).

QR-платежі – система оплати товарів і послуг шляхом сканування QR-коду, що містить платіжні реквізити.

Фінтех (FinTech) – сфера діяльності, що поєднує фінансові послуги та сучасні цифрові технології.

Криптовалюта – цифровий актив, що функціонує на основі блокчейн-технології, не має централізованого емітента та використовується як засіб обігу чи інвестування.

Блокчейн – розподілений реєстр транзакцій, що забезпечує прозорість і захищеність обігу криптовалюти.

Стейблкоїни (Stablecoins) – вид криптовалюти, курс яких прив'язаний до реальних активів (наприклад, долара США чи золота) для зменшення волатильності.

CBDC (Central Bank Digital Currency) – цифрова валюта центрального банку, що є офіційним платіжним засобом держави у цифровій формі.

Кібербезпека – комплекс заходів і технологій, спрямованих на захист електронних грошей і платіжних систем від несанкціонованого доступу та шахрайства.

Тестові завдання:

1. Що таке електронні гроші?

- а) гроші у вигляді монет і банкнот
- б) грошові зобов'язання в електронній формі, що зберігаються на пристроях або серверах
- в) будь-які фінансові активи в цифровій формі
- г) криптовалюта, що випускається державою

2. Чим відрізняються цифрові гроші від електронних?

- а) нічим, це повністю тотожні поняття
- б) цифрові гроші включають криптовалюти та cbdc, а електронні – лише безготівкові аналоги фіатних грошей
- в) електронні гроші існують тільки у вигляді банкнот
- г) цифрові гроші забезпечені золотом

3. Що таке криптовалюта?

- а) гроші, що забезпечені державним золотим запасом
- б) цифровий актив на основі блокчейн-технології без централізованого емітента
- в) електронні гроші, які випускає комерційний банк
- г) валюта, що існує тільки у формі паперових банкнот

4. Що таке стейблкоїн (Stablecoin)?

- а) криптовалюта, курс якої прив'язаний до реальних активів (наприклад, долара чи золота)
- б) гроші, які мають власну внутрішню вартість
- в) будь-який цифровий токен у блокчейні
- г) цифрова валюта центрального банку

5. Яке визначення найточніше описує CBDC (Central Bank Digital Currency)?

- а) приватна криптовалюта
- б) офіційна цифрова валюта, емітована центральним банком
- в) будь-яка форма електронних грошей
- г) фінансовий токен у платіжній системі

6. Яка технологія лежить в основі криптовалют?

- а) Інтернет-банкінг
- б) SWIFT
- в) Блокчейн
- г) QR-код

7. Яке з наведеного є прикладом електронного гаманця?

- а) гривнева банкнота
- б) рахунок у банку у вигляді депозиту
- в) paypal або apple pay
- г) золотий злиток

8. Що таке токенизація?

- а) обмін криптовалют на фіатні гроші
- б) процес перетворення прав на актив у цифровий токен для обігу
- в) заміна банкнот на електронні гроші
- г) процес майнінгу криптовалют

9. Яке визначення найбільш точно відображає поняття «Фінтех»?

- а) сфера банківських послуг
- б) інтеграція фінансових послуг і сучасних цифрових технологій
- в) грошово-кредитна політика держави
- г) використання лише електронних грошей у розрахунках

10. Що означає кібербезпека у сфері електронних і цифрових грошей?

- а) друк паперових грошей із захисними елементами
- б) контроль за золотим забезпеченням грошової системи
- в) захист платіжних систем від шахрайства та несанкціонованого доступу

г) використання тільки готівкових розрахунків

Питання для обговорення:

1. Які переваги та недоліки мають електронні гроші порівняно з традиційними формами?
2. Що таке криптовалюта і які її основні риси?
3. У чому полягає сутність цифрових валют центральних банків (CBDB)?
4. Як можна класифікувати сучасні гроші за формою існування та за емітентом?
5. Які основні проблеми розвитку сучасних грошей виокремлюють економісти?
6. Чи можуть криптовалюти у майбутньому замінити традиційні гроші?
7. Які ризики для фінансової стабільності може створювати поширення електронних грошей?
8. Чи є доцільним повний перехід економіки на безготівкові розрахунки?
9. Які переваги та загрози має впровадження цифрової валюти центрального банку в Україні?
10. Як розвиток сучасних форм грошей впливає на грошово-кредитну політику держави?

Аналітичне завдання.

Проаналізуйте структуру готівкових та безготівкових грошей в країні за останні 5 років (на основі статистики НБУ). Зробіть висновки про тенденції розвитку.

Порівняльне завдання.

Складіть таблицю порівняльних характеристик готівкових, електронних та цифрових грошей за такими критеріями:

- форма існування;
- емітент;
- рівень захищеності;
- зручність використання;
- ризики.

Дискусійне завдання.

Сформулюйте аргументи «за» і «проти» впровадження в Україні цифрової валюти центрального банку (CBDB).

Практико-орієнтоване завдання.

Визначте, які сучасні платіжні інструменти найпоширеніші серед молоді в Україні. Запропонуйте анкету для збору даних і зробіть висновки.

Тема 3. Грошовий ринок

Поняття грошового ринку. Інституційна модель грошового ринку. Структура грошового ринку. Пропозиція грошей. Попит на гроші. Мультиплікатор поточних рахунків. Грошовий мультиплікатор. Процент, як ціна грошей.

Література [1,2,3,11,13,16]

Основні поняття теми:

Грошова база – консолідований показник резервних грошей банківської системи, на основі якого через грошовий мультиплікатор формується пропозиція грошей.

Грошовий мультиплікатор – величина множника (коефіцієнта), на яку збільшується кількість грошей в обігу внаслідок операцій на монетарному ринку.

Грошовий ринок – сектор ринку, на якому здійснюється купівля - продаж грошей як специфічного товару, формуються попит, пропозиція та ціна на цей товар.

Номінальна процентна ставка – рівень ставки, який фактично склався на ринку.

Реальна процентна ставка – номінальна ставка, скорегована на рівень інфляції.

Попит на гроші – попит на реальні грошові залишки, або, іншими словами, це величина грошових залишків, визначена з урахуванням їхньої купівельної спроможності.

Пропозиція грошей – сукупність загальноприйнятих засобів платежу в економіці.

Тестові завдання :

1. Якщо в балансі доходів та витрат населення доходи зростають, то грошова маса:

- а) зменшується
- б) не змінюється
- в) збільшується
- г) спочатку зменшується, а потім зростає

2. Грошовий обіг є складовим елементом:

- а) фінансів
- б) кредиту
- в) грошового обороту
- г) всі відповіді вірні

3. Строкові вклади і депозити входять до складу таких грошових агрегатів:

- а) M_0
- б) M_1
- в) M_2
- г) не входять до складу вказаних грошових агрегатів

4. Грошова маса за агрегатом M_3 збільшується кожний раз, коли комерційні банки:

- а) збільшують свої вклади в центральному банку
- б) збільшують обсяги позичок своїм клієнтам-юридичним особам
- в) збільшують свої зобов'язання по поточним рахункам шляхом залучення готівкових грошей на вклади населення
- г) вилучають частину вкладів у центральному банку

5. Якщо фактична маса грошей в обороті (M_f) перевищує необхідну для обороту (M_n), то які явища матимуть місце:

- а) нестача купівельної спроможності
- б) нічого не відбувається
- в) попит перевищує пропозицію
- г) надлишок купівельної спроможності

6. Складова грошової маси M_0 в Україні включає:

- а) готівкові гроші поза банками
- б) гроші поза банками і на рахунках до запитання
- в) тільки гроші на рахунках до запитання
- г) готівкові гроші у касах банків

7. Грошовий агрегат M_1 , включає:

- а) гроші поза банком та на рахунках «до запитання» і поточні депозити
- б) тільки гроші поза банком
- в) гроші тільки на рахунках до запитання

г) гроші на рахунках до запитання, строкові вклади та депозити

8. Вимоги закону грошового обігу становлять:

- а) співвідношення фактичної кількості грошей необхідній кількості
- б) державне регулювання грошового обігу
- в) заміна повноцінних грошових знаків вартості
- г) саморегулювання грошового обігу

9. Облікова ставка це:

- а) норма доходу, який стягує комерційний банк з позичальника
- б) норма доходу, який стягує один банк з позички, наданої іншому банку
- в) норма доходу, який стягує ЦБ з комерційних банків за позички
- г) всі відповіді вірні

10. Економічними методами регулювання грошової маси в обігу є:

- а) визначення процентних ставок за кредити
- б) визначення норм обов'язкових резервів в НБУ
- в) купівля та продаж зарубіжної валюти
- г) маніпуляції з державними цінними паперами

Практична частина:

Задача 1. Визначити сьогоднішню дисконтовану цінність долара (СДЦ) через 2 роки, якщо:

- а) Процентна ставка є постійною і становить 9%.
- б) Процентна ставка є постійною і становить 11%.
- в) Процентна ставка цього року становить 11%, а наступного 9%.

Задача 2. Підприємець має можливість вкласти капітал за таких умов: на інвестуванні 150 тис. дол. сьогодні, 190 тис. дол. через рік, він заробить 350 тис. дол. через 2 роки. Визначте за якою відсотковою ставкою 5% чи 10% підприємцю краще здійснювати це вкладення капіталів. Поясніть чому.

Задача 3. Депозити банку складають 10 тис. дол. Норма обов'язкового резервування 20%. Визначити обсяг позичок, які може надати банк та вся банківська система.

Задача 4. НБУ зменшив норму обов'язкового резервування з 7 до 4 %. Величина депозитів у всій банківській системі складає 220 млрд.

грн. Визначити зміну пропозиції грошей.

Задача 5. Визначити грошовий мультиплікатор та мультиплікатор поточних рахунків, якщо норма обов'язового резервування становить 10 %, норма фактичного резервування 20 %, коефіцієнт депонування 30 %.

Задача 6. Визначити пропозицію грошей, якщо норма резервування депозитів складає 30%, а відношення готівки до депозитів 40%. Грошова база дорівнює 220 млрд. дол.

Задача 7. Комерційний банк має на поточних рахунках 100 тис. грн. і підтримує необхідний рівень резервів. Норма обов'язового резервування становить 10%. Підприємство поклало на поточний рахунок 5 тис. грн. готівкою, які банк вирішив зарезервувати. Визначити величину обов'язкових та надлишкових резервів банку.

Задача 8. Комерційний банк отримує новий вклад у розмірі 20 тис. грн. В банківській системі всі банки мають касовий резерв в розмірі 5% і мінімальний резерв в розмірі 15%. Надлишкові резерви використовуються на видачу банківських кредитів, виплачена готівка повертається в банківський апарат. Визначити величину можливої емісії безготівкових грошей у всій банківській системі.

Задача 9.

Баланс банку має вигляд:

Активи(тис. грн.)		Пасиви (тис. грн.)	
1. Резерви	59	1. Вклади до запитання	75
2. Кредити видані	186	2.Строкові вклади	120
		3. Власні кошти	50

Норма обов'язового резервування 10%. Складіть баланс банку після того, як він надасть позики на максимально можливу суму.

Задача 10. Визначити грошовий мультиплікатор та мультиплікатор поточних рахунків, якщо норма обов'язового резервування становить 10 %, норма фактичного резервування 20 %, відношення готівки до депозитів 30 %.

Задача 11. Норма резервування депозитів складає 30%, а відношення готівки до депозитів 40%. Грошова база дорівнює 200 млрд. дол. Визначити пропозицію грошей.

Задача 12. Норма резервування депозитів 40%. Коефіцієнт депонування 50%. Грошова база дорівнює 250 млрд. дол. Визначити пропозицію грошей, величину депозитів та готівки в обігу.

Задача 13. Визначити величину мультиплікатора поточних рахунків при нормі обов'язкового резервування 10, 15, 20 %.

Задача 14. Інвестору пропонують два варіанти надходження грошей (тис. грн.):

Роки	Сьогодні	Через 1 рік	Через 2
Платіжний потік А	100	100	-
Платіжний потік В	20	100	100

Який з двох варіантів найбільш вигідний для інвестора при ставці 5%? При ставці 10%? При ставці 15%?

Тема 4. Грошова система

Поняття грошової системи та її структура. Елементи грошової системи. Типи грошових систем та їх еволюція. Створення і розвиток грошової системи України. Державне регулювання грошового обороту. Грошово – кредитна політика: цілі, інструменти, засоби. Монетизація бюджетного дефіциту та ВВП

Література [1,2,3,11,13,14,16]

Основні поняття теми:

Грошова система - форма організації грошового обороту в країні, встановлена загальнодержавними законами.

Грошовий агрегат – визначене законодавством відповідно до ступеня ліквідності специфічне угруповання ліквідних активів, які можуть слугувати альтернативними вимірниками грошової маси.

Грошовий оборот – сукупність переміщень грошових коштів між суб'єктами економічних відносин в процесі суспільного відтворення щодо погашення грошових зобов'язань.

Грошові потоки – частини грошового обороту, що відображають певні платежі (наприклад, платежі за товари, послуги, оплату праці тощо).

Планування грошового обігу здійснюється шляхом складання балансу грошових доходів та витрат населення, та прогнозу касових оборотів.

Тестові завдання:

1. Грошова система – це:

- а) система банківських рахунків населення
- б) форма організації грошового обігу в країні, закріплена законом
- в) сукупність фінансових відносин між державою і підприємствами
- г) спосіб управління державним бюджетом

2. Основним елементом грошової системи є:

- а) державний борг
- б) види та купюрність цінних паперів
- в) національна грошова одиниця
- г) податкова система

3. Яка грошова система була характерна для більшості країн у XIX – на початку XX ст.?

- а) біметалічна
- б) золотомонетний стандарт
- в) валютна рада
- г) електронна система

4. Який орган здійснює емісію національної валюти в Україні?

- а) Міністерство фінансів
- б) Верховна Рада України
- в) Національний банк України
- г) Кабінет Міністрів України

5. Яка функція притаманна грошам у грошовій системі?

- а) управління податками
- б) створення фінансових планів
- в) міра вартості, засіб обігу та засіб нагромадження
- г) регулювання цінової політики

6. Коли була введена національна валюта – гривня – в Україні?

- а) 1991 р.
- б) 1993 р.

в) 1996 р.

г) 1998 р.

7. Інфляція безпосередньо впливає на:

а) стабільність грошової системи

б) міжнародну безпеку

в) рівень податків

г) види державного устрою

8. Який елемент НЕ входить до структури грошової системи?

а) національна валюта

б) порядок емісії грошей

в) органи грошово-кредитного регулювання

г) система оподаткування

9. Який вид грошових систем існує в сучасному світі?

а) система паперово-грошового обігу

б) система металевого обігу

в) натурально-продуктова система

г) система товарного еквіваленту

10. Конвертованість національної валюти означає:

а) можливість необмеженого обміну національних грошей на іноземні

б) право лише резидентів купувати іноземну валюту

в) емісію лише золотих монет

г) виключно внутрішнє використання грошей

Завдання для розрахунків :

Задача 1. Розрахуйте величину всіх грошових агрегатів України, якщо:

готівка поза банками – 155 млрд грн.;

готівка в касах юридичних осіб – 40 млрд грн.;

депозити до запитання – 82 млрд грн.;

строкові вклади – 176 млрд грн.;

валютні заощадження – 145 млрд грн.;

кошти за трастовими операціями – 3 млрд грн.;

вартість облігацій державного займу – 1,9 млрд грн.

Задача 2. Економіка України на кінець року має наступні дані про грошову масу:

Готівка поза банками — 150 млрд грн;

Депозити до запитання — 100 млрд грн;
 Строкові депозити — 250 млрд грн;
 Валютні заощадження — 180 млрд грн;
 Облігації внутрішньої державної позики — 20 млрд грн;
 Кошти на рахунках трастових фондів — 5 млрд грн
 Необхідно визначити величину всіх грошових агрегатів.

Задача 3. В Україні на кінець року є наступні дані про грошову масу: готівка поза банками — 170 млрд грн; депозити до запитання — 105 млрд грн; строкові депозити — 260 млрд грн; валютні заощадження — 210 млрд грн. Необхідно розрахувати величину всіх грошових агрегатів.

Задача 4. Обсяг ВВП становить 280 млрд. грн. На початок року за агрегатом М3 в обігу перебувало 27,8 млрд. грн., на кінець року - 34,1 млрд. грн. Визначити середню швидкість обігу гривні.

Задача 5. Визначити грошову масу, необхідну для обігу, якщо сума цін по реалізованим товарам становить 250 млрд. грн; сума цін товарів, робіт, послуг, проданих у розстрочку 14 млрд. грн.; сума платежів по довгостроковим зобов'язанням, строк сплати яких настав 48 млрд. грн.; сума платежів, що здійснюються шляхом взаємного заліку 1,4 млрд. грн. Середнє число обертів грошей за рік – 6.

Задача 6. За наступними вихідними даними НБУ визначте показники складу та структури грошової маси

Аналіз складу та структури грошової маси

№	Найменування	Роки			Темп росту, %
		1	2	3	
Вихідні дані					
1	Грошовий агрегат Мо, млрд грн	581.01	666.07	716.17	
2	Грошовий агрегат М2, млрд грн	2 069.61	2 500.50	3 076.43	
3	Номінальний валовий внутрішній продукт, млн. грн	5459574	5191028	6537825	
4	Депозити в іноземній валюті, млрд грн	317.93	440.81	498.59	
5	Грошовий агрегат М3, млрд грн	2 071.36	2 501.62	3 077.19	

6	Грошовий агрегат М1, млрд грн	1 281.24	1 571.36	1 863.18	
<i>Розрахункові показники</i>					
1	Коефіцієнт готівки (K_2) (характеризує частку готівки поза банками в грошовій масі)				
2	Рівень доларизації грошового обігу ($K_{\text{дол}}$) (показує частку валютної маси у загальній величині грошової маси)				
3	Рівень монетизації (K_m), (співвідношення між грошовою масою в обігу та рівнем виробництва в поточних цінах)				
4	Показник швидкості обігу грошей (V) (частота переходу грошових коштів від одного суб'єкта грошових відносин до іншого)				
5	Час одного обороту грошової маси ($Ч$)				

Методичні рекомендації для розрахунку:

1. **Коефіцієнт готівки (K_2)** визначається за формулою:

$$K_2 = \frac{M0}{M2}$$

2. **Рівень доларизації грошового обігу ($K_{\text{дол}}$)** розраховується за формулою:

$$K_{\text{дол}} = \frac{Дв}{M2},$$

де $Дв$ -депозити в іноземній валюті (доларах).

Рівень доларизації відображає недовіру населення до національної валюти та має тенденцію до збільшення під час інфляції. За умов високої доларизації національна валюта лише частково виконує функції нагромадження та вимірника вартості.

3. **Рівень монетизації (K_m)**, або коефіцієнт насиченості економіки грошима визначається за формулою:

$$K_M = \frac{M2}{ВВП_n},$$

Монетизація ВВП полягає у доведенні грошової маси в обороті до рівня, достатнього для успішної реалізації всього обсягу вироблених товарів та послуг і погашення боргових зобов'язань.

3. *Показник швидкості обігу грошей* визначається за формулою:

$$V = \frac{ВВП_n}{M2},$$

де $ВВП_n$ — номінальний валовий внутрішній продукт;

$M2$ — грошова маса у національному визначенні.

Цей показник характеризує, скільки в середньому за рік обертів здійснила грошова маса. Швидкість грошового обігу можна визначити як кількість оборотів грошового агрегату (наприклад, $M2$), щоб забезпечити певний рівень економічної діяльності, який приблизно дорівнює номінальному ВВП.

Фактори, що впливають на швидкість обігу :

- обсяг, структура та ефективність суспільного виробництва;
- рівень розвитку ринкових відносин;
- збалансованість попиту та пропозиції;
- рівень інфляції;
- рівень розвитку економічної інфраструктури.

Зміна швидкості обігу відображає зміну реального грошового попиту. Сукупна швидкість обсягу грошової маси формується під впливом обіговості грошових агрегатів.

5. *Час одного обороту грошової маси* - належить до зворотних характеристик швидкості обігу грошей:

$$Ч = \frac{M2 * Д}{ВВП},$$

де $Д$ — число календарних днів у періоді.

Якщо кількість днів, необхідних для одного обороту грошей, скорочується, то для обслуговування одного й того самого обсягу виробництва потрібна менша грошова маса.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

Сутність інфляції. Види та закономірності розвитку інфляції. Причини інфляції. Економічні та соціальні наслідки інфляції. Типи інфляції. Методи визначення інфляції. Державне регулювання інфляції. Грошові реформи. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Література [1,2,3,6,8,9,13,15,16]

Основні поняття теми:

Антиінфляційна політика – комплекс взаємопов'язаних заходів держави й центрального банку країни для запобігання високим темпам інфляції та управління нею на незагрозливому для стабільності економічної системи рівні.

Девальвація — здійснюване державою у законодавчому порядку зниження обмінного курсу власної грошової одиниці щодо валюти іншої країни.

Деномінація — обмін усіх старих грошових знаків на нові в певній пропорції з одночасним перерахунком у цій пропорції цін, тарифів, заробітної плати, пенсій, стипендій, балансової вартості фондів, платіжних зобов'язань тощо.

Дефляція — зменшення грошової маси, вилучення з обігу частини грошових коштів, випущених у період інфляції.

Грошова реформа – повне або часткове перетворення грошової системи, що проводиться державою для її оздоровлення або вдосконалення механізму регулювання грошового обігу з урахуванням нових соціально-економічних умов, або ж одне й інше одночасно.

Інфляція витрат — інфляція, що характеризується підвищенням рівня цін за зниження обсягів сукупного виробництва (сукупної продукції) або зростання грошових витрат на придбання факторів виробництва.

Інфляція заощаджень — знецінення грошей, яке виражається у зростанні вимушених заощаджень за зафіксованих державою цін та

доходів.

Інфляція імпортована — спричинена зовнішніми факторами: підвищенням цін на імпортні товари, надмірним напливом іноземної валюти тощо.

Інфляція попиту — характеризується зростанням рівня сукупних ринкових цін унаслідок зростання грошового попиту на товари та послуги сукупного споживача і його відповідного «відриву» від обсягів сукупної пропозиції.

Інфляція цінова — проявляється у формі зростання цін.

Нуліфікація — метод стабілізації валюти, за якого держава оголошує знецінені грошові знаки недійсними й замінює новими.

Стагфляція — одночасне зростання безробіття та інфляції.

Тестові завдання :

1. Інфляція – це:

- а) знецінення грошей, яке призводить до відтоку робочої сили зі сфери виробництва до сфери спекулятивного обміну
- б) раптовий процес у економіці, який можна поділити на декілька стадій
- в) тривале і швидке знецінення грошей внаслідок надмірного зростання їх маси в обороті
- г) зростання грошової маси в обороті, яке призводить до падіння цін на засоби виробництва і товари кінцевого споживання

2. Назвіть фактори, що спричиняють інфляцію попиту:

- а) прискорене зростання витрат виробництва, зокрема заробітної плати
- б) падіння продуктивності праці та зростання заробітної плати
- в) разом а) і б)
- г) зростання внутрішнього державного боргу, мілітаризація економіки, кредитна експансія, інвестиції у важку промисловість

3. Яку назву має інфляція, що позначається середньорічними темпами зростання цін від 10 до 25 %?

- а) прихована або «повзуча»
- б) галопуюча
- в) гіперінфляція
- г) суперінфляція

4. Антиінфляційна політика -це:

- а) заходи державного регулювання економіки, які застосовують у боротьбі з інфляцією
- б) коли при врахуванні факторів, що спричиняють інфляцію, необхідно поєднувати дефляційну політику (для регулювання попиту), а також політику доходів (для стимулювання економічного зростання)
- в) коли держава не може регулювати інфляцію
- г) індексація, контроль за цінами, конкурентне стимулювання виробництва

5. Реакцією на зростаючий ризик непередбаченої інфляції є:

- а) намагання банків продавати нерухомість
- б) спроби уряду індексувати трансфертні платежі особам з нефіксованим доходом
- в) намагання громадян вкладати гроші в активи, які не знецінюються в період інфляції
- г) індексація грошових доходів громадян з фіксованими доходами, вкладення грошей в надійні активи всіма учасниками грошових операцій

6. Якщо спостерігається незмінність цін за одночасного товарного дефіциту, то це:

- а) подавлена інфляція
- б) відкрита інфляція
- в) зовнішня інфляція
- г) стагфляція

7. Зміну в часі загального рівня цін на всі товари та послуги, що реалізовані кінцевим споживачам, характеризує:

- а) індекс споживчих цін
- б) індекс цін виробника
- в) дефлятор ВВП
- г) індекс кінцевого продукту

8. До обов'язкових передумов проведення грошової реформи НЕ належить:

- а) вихід країни на міжнародні ринки капіталів
- б) бездефіцитний держаний бюджет або скорочення бюджетного дефіциту
- в) зростання обсягів ВВП або стійке зниження темпів його скорочення
- г) накопичення золотовалютних резервів центральним банком країни

9. Грошова реформа, яка передбачає повне перетворення грошової системи держави, – це:

- а) структурна грошова реформа
- б) часткова грошова реформа
- в) одномоментна грошова реформа
- г) грошова реформа паралельного типу

10. Негрошові фактори інфляції визначаються:

- а) тільки доларизацією економіки
- б) структурною незбалансованістю, політичною нестабільністю в суспільстві
- в) дефіцитом державного бюджету, збільшенням державного боргу, перекредитуванням народного господарства;
- г) тільки структурною незбалансованістю економіки

Завдання для розрахунків:

Задача 1. В економіці країни виробляється два товари А і В. Споживачі половину свого доходу витрачають на купівлю товару А, а іншу – В. За рік ціни на товар А зросли на 15%, на товар В – на 25%. Розрахувати індекс цін споживчих товарів (індекс цін минулого року 100%).

Задача 2. За рік номінальний дохід працівника виріс з 12200 грн. до 17000 грн. За цей період ціни зросли на 15%. Як змінився реальний дохід?

Задача 3. Підприємство виробляє товари А, В, С, Д. Розрахувати зміну цін по окремих товарах та підприємству в цілому, якщо:

Вироби	Ціна базового періоду, грн.	Ціна звітного періоду, грн.	Кількість, од.
А	1,5	1,9	50
В	2,6	2,7	20
С	3,1	3,9	10
Д	4,8	5,5	30

Задача 4. Для господарства країни в звітному періоді діє наступний взаємозв'язок між грошима, товарами та цінами:

Гроші	Швидкість обігу	Обсяг ВВП	Ціна
60 млрд. грн..	8	240 млрд. грн.	2 грн.

Для 4 звітних періодів передбачаються 4 варіанти розвитку:

1. $G + 20\%$, V та ВВП не змінюється;
2. $G + 20\%$, V не змінюється, ВВП $+ 20\%$;
3. $G + 20\%$, $V - 5$, ВВП не змінюється;
4. $G + 20\%$, $V + 2$, ВВП $+ 50\%$.

Розрахувати середні ціни для 4 випадків. Які умови повинні бути виконані, щоб зміна в грошах викликала відповідну зміну цін.

Задача 5. Номінальний дохід в розмірі 8000 грн. підвищується в звітному році до 11500 грн. в той же час індекс споживчих цін становить 125%. Розрахувати зміну номінального, реального доходу, зміну купівельної спроможності грошей.

Задача 6. За споживчий кошик при певному індексі цін в базовому році потрібно було заплатити 294 грн., в звітному – 445 грн. Розрахувати зміну індекса цін та купівельної спроможності грошей.

Задача 7. Припустимо, що споживчий кошик складається із 4 продуктів А, Б, В, Г. Розрахувати процентні зміни рівня цін в звітному році порівняно з базисним, якщо:

Продукт	Ціна за 1 кг, грн.	
	Базисний рік	Звітний рік
А	2,70	2,96
Б	0,74	1,60
В	1,04	0,82
Г	16,80	20,70

Тема 6. Гроші у світовій економіці

Сутність та види валют. Сутність валютних відносин. Конвертованість валют. Валютний курс. Валютні операції. Валютний ринок. Валютне регулювання та валютна політика. Світова та міжнародні валютні системи. Особливості формування валютної системи України. Платіжний баланс та золотовалютні резерви.

Література [1,2,3,4,8,9,13,15,16]

Основні поняття теми:

Валюта – грошова одиниця, що використовується у функціях світових грошей для вимірювання величини вартості товарів і у міжнародних розрахунках.

Валютний курс – ціна грошової одиниці однієї країни, виражена у валюті іншої.

Валютний ринок – сукупність обмінних та депозитних операцій в іноземних валютах, які здійснюються між юридичними та фізичними особами за ринковим курсом або процентною ставкою.

Національна валюта – грошові кошти, що емітує національна банківська система.

Валютна система – форма організації валютних відносин.

Конвертованість валюти - здатність національної валюти виконувати роль світових грошей, вільно і без обмежень обмінюватись на інші валюти.

Криптовалюта - цифрові валюти, що базуються на технології блокчейну.

Одиниця криптовалюти – це код, який народжується в результаті складних комп'ютерних математичних обчислень.

Bitcoin – це децентралізована валюта та децентралізований додаток

Тестові завдання :

1. Конвертованість національної грошової одиниці – це:

- а) здійснення міжнародних розрахунків
- б) можливість регулювання валютних обмежень
- в) знецінювання національної валюти
- г) можливість легально обмінювати національну валюту на іноземні та навпаки

2. Співвідношення двох валют, які виражені через третю:

- а) купівельну спроможність
- б) валютний курс
- в) кросс-курс
- г) всі відповіді правильні

3. Девальвація валюти – це:

- а) примусові валютні заходи
- б) цілеспрямовані дії відповідних інституційних структур, які

прагнуть знизити курс національної валюти відносно іноземних валют
в) підвищення офіційного курсу національної валюти відносно інших валют

г) застосування експортних субсидій, митних тарифів, страхування від втрат, викликаних коливанням валютних співвідношень

4. Валюта це:

а) гроші іноземних держав та їх золотовалютні резерви

б) конвертована грошова одиниця, що використовується в міжнародних розрахунках

в) офіційні запаси іноземних грошей у ЦБ країни

5. Прямий метод котирування при встановленні валютного курсу між гривнею та доларом – це метод, за яким базовою валютою є:

а) гривня

б) долар США

в) все невірно

6. Гривня належить до:

а) вільноконвертованої валюти

б) неконвертованої валюти

в) частково конвертованої валюти

г) вірної відповіді немає

7. При гнучкому валютному курсі гривні до долара, збільшення валютних резервів НБУ призведе до:

а) зміцнення курсу гривні

б) не впливає на курсоутворення

в) зростання обсягу імпортованих операцій

г) вірної відповіді немає

8. Який вид віртуальних грошей з'явився 1серпня 2018 року?

а) Bitcoin

б) Ethereum

в) Monero

г) Bitcoin Cash

9. На формування валютного курсу впливають такі фактори:

а) валютні операції

б) діяльність валютного ринку

в) платоспроможність підприємств

г) всі відповіді вірні

10. Яку криптовалюту називають «віртуальним золотом»:

а) Bitcoin

- б) Ethereum
- в) Litecoin
- г) Monero

Завдання для розрахунків:

Задача 1. Розрахувати, яким буде курс євро до фунта стерлінгів, якщо середні співвідношення з долларом США: 1 доллар – 0,95 євро; 1 доллар – 0,76 фунтів стерлінгів.

Задача 2. Скільки угорських форинтів дадуть за 2420 грн., якщо за офіційним курсом валют: 260 HUF (угорські форинти) = 59,73 INR (індійські рупії); 1000 INR = 468,16 UAH.

Задача 3. Банк оголосив таке котирування валют: USD / UAH = 41,0000- 42,0500, USD / JPY = 147,21-147,25. Визначити крос – курси купівлі та продажу UAH / JPY.

Задача 4. Скільки євро можна купити за 16900 японських єн, якщо: 1 USD = 149,05 JPY; 1 USD = 0,92 EUR.

Задача 5. Якщо курс гривні до долара США знизився з 41,82 до 41,2 центів за гривню, то як зміниться вартість товару вітчизняного виробництва, ціна якого становить 650 гривень, у перерахунку на долари США?

Задача 6. Розрахувати крос-курс фунта стерлінгів до гривні (GBP/UAH) на основі таких даних:

- курс фунта стерлінгів до долара США (GBP/USD) з непрямым котируванням становить 1,2646 (курс купівлі)/ 1,2650 (курс продажу);
- курс долара США до гривні (USD/UAH) з прямим котируванням становить 40,5 (курс купівлі)/41,9 (курс продажу).

Задача 7. Знайти фінансовий результат операції маклера, який придбав фунти стерлінгів за курсом \$1,9880/£1 і продав їх наприкінці дня за курсом \$1,9700/£1, використовуючи \$150,000. Обчислення слід проводити з точністю до 6 знаків після коми.

Задача 8. 1 Bitcoin коштує 102179,79 гривні або 3880,89\$. Обчисліть вартість 1 сатоши, 1 юбіта, 1 міллібіта, 1 бітцента у гривнях та доларах використовуючи дані у стандартному вигляді.

Тема 7. Сутність, функції та роль кредиту в економіці

Необхідність виникнення кредиту. Сутність кредиту. Кредитні відносини: характеристика, структура, види. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями. Функції кредиту та принципи кредитування. Форми та види кредиту

Література [1,2,3,4,5,7,10,13,16]

Основні поняття теми:

Банківський кредит – позичковий капітал банку у грошовій формі, що передається у тимчасове користування на умовах належного забезпечення, повернення у визначений строк, оплати та цільового характеру використання.

Комерційний кредит – товарна форма кредиту, що надається продавцями покупцям у вигляді відстрочування платежу за продані товари, надані послуги.

Кредит – економічні відносини, що виникають між кредитором і позичальником з приводу мобілізації тимчасово вільних коштів та використання їх на умовах повернення й оплати.

Споживчий кредит – кредит, який надається тільки в національній валюті фізичним особам-резидентам на придбання споживчих товарів та послуг і який погашається поступово.

Форма кредиту синтезує зміст і організацію кредитних відносин.

Тестові завдання :

1. Кредит – це:

- а) безповоротна фінансова допомога держави підприємству
- б) форма перерозподілу вартості на умовах зворотності та платності
- в) операції з купівлі-продажу цінних паперів
- г) система грошових розрахунків між банками

2. Основною ознакою кредиту є:

- а) зворотність і строковість
- б) безоплатність
- в) невизначеність
- г) безконтрольність

3. Яка з наведених функцій є функцією кредиту?

- а) нагромадження вартості
- б) формування державного бюджету
- в) перерозподільна та емісійна
- г) планування витрат

4. Кредит сприяє:

- а) зменшенню товарообігу
- б) розвитку виробництва та інвестицій
- в) збільшенню державного боргу лише
- г) обмеженню підприємницької активності

5. Хто є основними суб'єктами кредитних відносин?

- а) держава і міжнародні організації
- б) кредитор і позичальник
- в) банки і фондові біржі
- г) інвестор і підрядник

6. Кредит як економічна категорія відображає відносини:

- а) виробничо-технологічні
- б) розподільчі на умовах повернення
- в) торгово-посередницькі
- г) трудові

7. Яка форма кредиту передбачає надання товарів із відстрочкою платежу?

- а) комерційний кредит
- б) банківський кредит
- в) іпотечний кредит
- г) споживчий кредит

8. Кредит виконує стабілізуючу роль в економіці, оскільки:

- а) сприяє збільшенню державних витрат
- б) стимулює обіг грошей і розвиток виробництва
- в) замінює податкову систему
- г) усуває інфляцію повністю

9. Важливим принципом кредиту є:

- а) безповоротність
- б) повна відсутність ризику
- в) забезпеченість і платність
- г) невизначеність термінів

10. Роль кредиту у ринковій економіці полягає в:

- а) обмеженні руху капіталу

- б) прискоренні обороту капіталу та стимулюванні інновацій
- в) заміні податкових надходжень
- г) формуванні валютних резервів держави

Завдання для розрахунків :

Задача 1. Інвестору пропонують 3 різні способи вкладання капіталу. Необхідно вибрати найбільш вигідний для інвестора варіант.

Показники	Од. виміру	Значення		
		1	2	3
1. Сума капіталу, який вкладає інвестор.	млн. грн.	90	80	67
2. Способи вкладання капіталу а) видати кредит на 1 рік за умови повернення через цей термін суми	млн грн.	102	91	75
б) видати кредит на 6 місяців під певні річні відсотки	%	20	19	25
в) придбати ОВДП строком на 9 місяців з виплатою доходу із розрахунку річних	%	18	12	13

Задача 2. Підприємство взяло кредит в банку в сумі 500 тис. грн.. під 20 % річних строком на 90 днів (3 місяці). Погашало кредит підприємство у розстрочку: 1 місяць – 100 тис. грн., 2 – 250 тис. грн., 3 – 150 тис. грн. Визначити суму, яку сплатить підприємство банку.

Задача 3. Підприємство взяло кредит в банку в сумі 200 тис. грн. строком на 60 днів під 22 % річних . Підприємство погасило кредит і відсотки за користування ним з запізненням на 20 календарних днів. Визначити суму, яку сплатить підприємство банку, якщо плата за прострочений кредит становить 0,1 % за кожен календарний день прострочення.

Задача 4. Величина наданого банком кредиту 12 тис. грн. Процентна ставка 20 % річних. Строк погашення 6 місяців. Розрахувати план погашення кредиту двома способами :

1. Кредит і проценти будуть погашені через 6 місяців.

2. Кредит і проценти будуть виплачуватись рівними частинами.

Задача 5. Визначити, що коштує дорожче : 36 тис. грн., за які потрібно сплачувати 3,86 тис. грн. щомісячно протягом року, чи кредит такого ж розміру, за який потрібно сплачувати 1,4 тис. грн. протягом 3 років.

Тема 8. Кредитна система України

Сутність і призначення фінансового посередництва. Види фінансових посередників. Структура кредитної системи України. Етапи становлення кредитної системи. Страхові компанії. Пенсійні фонди. Інвестиційні компанії. Фінансові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди. Трастові компанії

Література [1,2,3,5,7,10,13,16]

Основні поняття теми:

Банк – юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії НБУ здійснювати у сукупності такі операції: залучення у вклади грошових коштів юридичних і фізичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик; відкриття та ведення банківських рахунків юридичних та фізичних осіб.

Банківський кредит – вид кредиту, за якого одним із суб'єктів кредитних відносин виступає банк як кредитор.

Банківська система - сукупність банків у їх взаємозв'язку, яка існує в тій чи іншій країні.

Кредитні відносини – це відносини, що виникають з приводу мобілізації тимчасово вільних коштів та їх використання на умовах платності і повернення

Кредитна система - сукупність кредитних відносин та інститутів, що організовують ці відносини.

Ліквідність банку – спроможність банку з погляду виконання як звичайних, так і непередбачених зобов'язань.

Лізингові компанії – фінансові посередники, що спеціалізуються на фінансуванні придбання машин, обладнання, інших об'єктів основного капіталу з метою подальшої здачі їх в оренду та отримання прибутку.

Ломбарди – фінансові посередники, що спеціалізуються на видачі позичок населенню під заставу рухомого майна.

Небанківські фінансово-кредитні установи – фінансово-кредитні установи, що формально не є банками, але виконують деякі банківські операції. Неганківськими фінансово-кредитними установами є інвестиційні, фінансові та страхові компанії, пенсійні фонди, ломбарди та ін.

Пенсійні фонди – спеціалізовані посередники, які на договірній основі акумулюють кошти юридичних і фізичних осіб у цільові фонди, з яких здійснюють пенсійні виплати громадянам після досягнення певного віку.

Позичковий процент – ціна грошей як позичкового капіталу, що є платою за тимчасове користування кредитними ресурсами.

Страхові компанії – фінансові посередники, що спеціалізуються на наданні страхових послуг.

Центральний банк – банк першого рівня у дворівневій банківській системі.

Тестові завдання :

1. Кредитна система України – це:

- а) сукупність фінансових органів, що формують державний бюджет
- б) система грошових відносин у сфері міжнародної торгівлі
- в) сукупність кредитних інститутів та правових норм, що регулюють кредитні відносини
- г) система валютного контролю

2. Центральним елементом кредитної системи України є:

- а) Міністерство фінансів України
- б) Національний банк України
- в) Верховна Рада України
- г) Державна податкова служба

3. До другого рівня кредитної системи України належать:

- а) комерційні банки та інші неганківські фінансово-кредитні установи
- б) виключно Національний банк України
- в) Державна казначейська служба
- г) Міністерство економіки

4. Який з наведених інститутів належить до неганківських фінансово-кредитних установ?

- а) фондові біржі
- б) страхові компанії
- в) Антимонопольний комітет
- г) Конституційний Суд

5. Основними функціями Національного банку України у кредитній системі є:

- а) розробка державного бюджету
- б) емісія національної валюти та регулювання діяльності банків
- в) формування податкової політики
- г) організація роботи митних органів

6. Комерційні банки в кредитній системі України виконують функції:

- а) нагляду за урядом
- б) залучення коштів та кредитування суб'єктів економіки
- в) розробки законопроектів
- г) виключно випуску цінних паперів

7. Кредитна система України має:

- а) однорівневу будову
- б) дворівневу будову
- в) трирівневу будову
- г) багаторівневу будову без визначеної структури

8. До кредитних відносин в Україні залучаються такі учасники, як:

- а) лише держава та міжнародні організації
- б) кредитори і позичальники – юридичні та фізичні особи, банки і фінансові установи
- в) тільки підприємства реального сектору економіки
- г) виключно резиденти України

9. Головною відмінністю банків від небанківських фінансових установ є:

- а) право здійснювати емісію готівки
- б) право залучати депозити населення і юридичних осіб та надавати кредити
- в) виконання бюджетних функцій
- г) можливість працювати без ліцензії

10. Яка роль кредитної системи в економіці України?

- а) уповільнює економічний розвиток
- б) забезпечує перерозподіл фінансових ресурсів, стимулює інвестиції

- та розвиток виробництва
в) виконує лише функції оподаткування
г) формує політичну систему

Питання для обговорення:

1. Що таке фінансове посередництво? У чому полягає призначення фінансового посередництва?
2. Хто такі фінансові посередники? У якому секторі грошового ринку вони працюють?
3. Назвіть фінансових посередників, що здійснюють свою діяльність на грошовому ринку України?
4. Що таке банк? Які функції виконують банки?
5. Які типи побудови банківських систем Ви знаєте? За яким типом побудована банківська система України?
6. Які інститути входять до структури банківської системи України? У чому полягає принципова відмінність їх діяльності?
7. Що таке небанківські фінансово-кредитні установи? Що спільного та відмінного між НФКУ та банками?
8. Які інститути відносять до договірних фінансово-кредитних установ?
9. Які інвестиційні фінансово-кредитні установи працюють на українському грошовому ринку?
10. У чому полягає різниця між механізмами залучення коштів договірними та інвестиційними НФКУ?

Ситуаційні завдання:

1. Банк і малий бізнес

Підприємець планує відкрити власне виробництво. Він звертається до банку для отримання кредиту.

Питання: які умови повинен врахувати банк при наданні кредиту? Які принципи кредитування діятимуть у цій ситуації?

2. Роль небанківської установи

Громадянин України бажає придбати квартиру, але не хоче брати банківський кредит. Він розглядає варіант оформлення позики у кредитній спілці.

Питання: у чому відмінність кредитної спілки від банку? Які переваги й ризики має позичальник у цьому випадку?

3. Фінансова стабільність

Внаслідок економічної кризи в Україні спостерігається масове вилучення депозитів населення з банків.

Питання: які дії має здійснити Національний банк України для стабілізації кредитної системи?

4. Інвестиційний проєкт

Інвестор планує вкласти кошти у будівництво житлового комплексу. Для реалізації проєкту він звертається до комерційного банку.

Питання: яку роль відіграє кредитна система у забезпеченні цього інвестиційного процесу? Як розподіляються функції між банком та НБУ?

Тема 9. Центральний банк, його роль в економіці

Призначення, статус та основи організації Центрального банку. Основні напрями діяльності Центрального банку. Походження та розвиток Центрального банку. Правові основи функціонування НБУ. Організаційна структура та структура управління НБУ. Функції НБУ. Література [1,2,3,13,14,16]

Основні поняття теми:

Банківський нагляд – контроль центрального банку за діяльністю комерційних банків для забезпечення фінансової стабільності.

«Банк банків» – центральний банк, який здійснює регулювання та нагляд за комерційними банками.

Грошово-кредитна політика (монетарна політика) – система заходів центрального банку, спрямованих на регулювання обсягу грошей, кредиту та стабільності цін.

Емісія – випуск грошей у готівковій чи безготівковій формі, що здійснюється центральним банком.

Облікова ставка – процентна ставка центрального банку, за якою він надає кредити комерційним банкам; інструмент грошово-кредитної політики.

Національний банк України (НБУ) – центральний банк України, що забезпечує стабільність національної валюти та здійснює нагляд за фінансовою системою.

Незалежність центрального банку – здатність самостійно приймати рішення щодо монетарної політики без політичного тиску.

Фінансова стабільність – стан економіки, коли банки здатні виконувати свої зобов’язання, а грошова система працює ефективно.

Центральний банк – головний банк країни, що здійснює емісію грошей, регулює грошово-кредитну політику та контролює діяльність комерційних банків.

Тестові завдання :

1. Центральний банк – це:

- а) головний комерційний банк держави
- б) спеціальний державний орган, що здійснює грошово-кредитну політику та емісію національної валюти
- в) міжнародна фінансова організація
- г) асоціація приватних банків

2. Головна функція центрального банку:

- а) формування державного бюджету
- б) забезпечення стабільності національної валюти та регулювання грошово-кредитних відносин
- в) надання довгострокових кредитів населенню
- г) управління зовнішньою торгівлею

3. Хто в Україні виконує функції центрального банку?

- а) Міністерство фінансів
- б) Національний банк України
- в) Державна казначейська служба
- г) Кабінет Міністрів України

4. Яке з наведених повноважень належить центральному банку?

- а) емісія грошей
- б) оподаткування підприємств
- в) фінансування бюджетного дефіциту безпосередньо
- г) регулювання заробітної плати

5. Інструментами грошово-кредитної політики центрального банку є:

- а) податки та мита
- б) облікова ставка, операції на відкритому ринку, норми обов’язкових резервів
- в) державні субсидії

г) державні закупівлі товарів

6. Основне завдання центрального банку щодо банківської системи полягає у:

- а) наданні пільгових кредитів лише державним підприємствам
- б) контролі й регулюванні діяльності комерційних банків
- в) управлінні прибутковістю банків
- г) страхуванні депозитів населення

7. Чому центральний банк вважається "банком банків"?

- а) тому що він кредитує банки та зберігає їхні резерви
- б) тому що він володіє всіма банками країни
- в) тому що він управляє міжнародними банками
- г) тому що він контролює валютний курс інших країн

8. Незалежність центрального банку означає:

- а) повну відсутність контролю з боку держави
- б) самостійність у реалізації грошово-кредитної політики без політичного тиску
- в) незалежність від міжнародних організацій
- г) відсутність підзвітності парламенту

9. Яку роль центральний банк відіграє у забезпеченні економічної стабільності?

- а) сприяє стабільності цін, фінансової системи та економічного зростання
- б) формує державний бюджет
- в) організовує вибори
- г) управляє зовнішньополітичними процесами

10. Яке з наведених тверджень є правильним?

- а) центральний банк надає кредити населенню безпосередньо
- б) центральний банк здійснює нагляд за комерційними банками та регулює грошовий обіг
- в) центральний банк займається виключно валютним контролем
- г) центральний банк діє як приватна фінансова компанія

Питання для обговорення:

1. Чи має бути центральний банк повністю незалежним від уряду, чи навпаки – підпорядковуватись державній політиці?

2. Як впливають рішення центрального банку щодо облікової ставки на розвиток реального сектору економіки?

3. У періоди економічної кризи: чи повинен центральний банк зосереджуватись на стабільності цін, чи на стимулюванні економічного зростання?

4. Які ризики для економіки може спричинити надмірна емісія грошей центральним банком?

5. Чи можливо в умовах воєнного стану ефективно поєднувати завдання забезпечення фінансової стабільності з потребами фінансування державних витрат?

Ситуаційні завдання:

1. Інфляційний виклик

В Україні рівень інфляції за рік перевищив 20%. Центральний банк розглядає варіант підвищення облікової ставки.

Питання для дискусії: чи доцільно підвищувати ставку в умовах економічного спаду? Які можливі наслідки для бізнесу і населення?

2. Валютна стабільність

Національна валюта швидко знецінюється через зовнішні економічні чинники. Центральний банк застосовує валютні інтервенції.

Питання для дискусії: наскільки ефективним є такий механізм стабілізації? Чи може він мати довгостроковий ефект?

3. Банківська криза

Кілька великих комерційних банків зіштовхнулися з проблемою неплатоспроможності.

Питання для дискусії: як повинен діяти центральний банк — рятувати банки за рахунок державних ресурсів чи дозволити їх банкрутство?

4. Воєнний стан і фінансова політика

У період воєнних дій уряд просить центральний банк профінансувати значні державні витрати.

Питання для дискусії: чи повинен центральний банк погоджуватися на емісію грошей у такій ситуації? Які ризики і переваги цього рішення?

5. Криптовалюти та фінансова система

На ринку швидко поширюються криптовалюти, якими починають користуватися громадяни й бізнес.

Питання для дискусії: чи має центральний банк регулювати цей сегмент? Як це може вплинути на традиційну грошово-кредитну систему?

Тема 10. Комерційні банки, як основна ланка кредитної системи

Поняття, призначення та класифікація комерційних банків. Походження та розвиток комерційних банків. Основи організації та специфіка діяльності комерційних банків. Види комерційних банків України. Організаційна та функціональна структура комерційного банку. Активні операції КБ. Пасивні операції КБ. Банківські послуги.

Література [1,2,3,4,7,10,12,14,15]

Основні поняття теми:

Активні операції банку – операції банку, спрямовані на використання залучених коштів (кредити, інвестиції, купівля цінних паперів).

Депозит – грошові кошти, внесені клієнтами до банку на зберігання або на депозитний рахунок з можливістю отримання доходу.

Іпотечний кредит – довгостроковий кредит під заставу нерухомості.

Кредитна операція – надання коштів або товарів на умовах повернення та платності.

Кредитор – банк або фінансова установа, що надає кошти у позику.

Комерційний банк – фінансова установа, що на комерційних засадах залучає депозити та надає кредити фізичним та юридичним особам.

Кредитний портфель – сукупність всіх кредитів, наданих банком.

Капітал банку – власні кошти банку, що використовуються для покриття ризиків і забезпечення фінансової стійкості.

Ліквідність банку – здатність банку виконувати свої зобов'язання перед вкладниками та контрагентами у строк.

Міжбанківський кредит – кредит, що надається одним банком іншому на короткий термін.

Пасивні операції банку – операції з залучення коштів (депозити, кредити міжбанківського ринку, випуск власних цінних паперів).

Позичальник – особа або організація, яка отримує кредит від банку.

Ризик неплатоспроможності – можливість того, що позичальник не зможе повернути кредит у визначений строк.

Споживчий кредит – кредит, що надається фізичним особам для придбання товарів і послуг.

Тестові завдання :

1. Комерційний банк – це:

- а) орган державної влади, що регулює кредитні відносини
- б) фінансова установа, яка на комерційних засадах залучає та розміщує кошти
- в) державний орган контролю за податковою системою
- г) міжнародна фінансова організація

2. Основна відмінність комерційних банків від небанківських фінансових установ:

- а) право залучати депозити та надавати кредити
- б) можливість видавати облігації
- в) контроль за валютними резервами країни
- г) здійснення виключно страхових операцій

3. Яка операція належить до активних операцій комерційного банку?

- а) залучення депозитів
- б) надання кредитів
- в) випуск акцій банку
- г) формування статутного капіталу

4. Депозитні операції банків – це:

- а) операції з кредитування підприємств
- б) операції із залучення коштів від клієнтів на рахунки
- в) операції з емісії готівки
- г) операції з державними цінними паперами

5. Яку роль комерційні банки відіграють у кредитній системі?

- а) здійснюють нагляд за іншими банками
- б) є посередниками у перерозподілі фінансових ресурсів між кредиторами і позичальниками
- в) формують державний бюджет
- г) виконують виключно валютні операції

6. Який вид кредиту найчастіше надають комерційні банки населенню?

- а) іпотечний кредит
- б) державний кредит
- в) міжбанківський кредит
- г) комерційний кредит

7. Хто здійснює регулювання діяльності комерційних банків в Україні?

- а) Міністерство фінансів
- б) Верховна Рада
- в) Національний банк України
- г) Кабінет Міністрів України

8. Пасивні операції комерційних банків спрямовані на:

- а) розміщення залучених коштів у кредити та інвестиції
- б) залучення фінансових ресурсів (депозити, кредити, емісія цінних паперів)
- в) організацію банківського нагляду
- г) контроль за державним боргом

9. Яка функція НЕ належить комерційним банкам?

- а) посередництво у платежах і розрахунках
- б) кредитування суб'єктів господарювання та населення
- в) емісія національної валюти
- г) інвестиційна діяльність

10. Чому комерційні банки вважаються основною ланкою кредитної системи?

- а) тому що вони здійснюють лише зовнішньоекономічні операції
- б) тому що вони забезпечують рух капіталу між різними секторами економіки
- в) тому що вони мають монопольне право на випуск готівки
- г) тому що вони керують державними фінансами

Питання для обговорення:

1. Яку роль відіграють комерційні банки у забезпеченні економічного зростання України?
2. Чи повинні банки орієнтуватися насамперед на прибуток чи на підтримку соціально важливих проєктів?

3. Як впливають цифрові технології та фінтех-компанії на майбутнє комерційних банків?

4. Чи мають банки нести підвищену відповідальність за ризиковане кредитування, що може призвести до фінансових криз?

5. Наскільки залежність комерційних банків від Національного банку обмежує їхню самостійність у ринковій економіці?

Ситуаційні завдання:

1. Кредитування малого бізнесу

Малий підприємець звернувся до комерційного банку для отримання кредиту на розширення виробництва.

Питання для дискусії: які фактори банк врахує при оцінці позичальника? Які ризики та переваги кредитування малого бізнесу для банку?

2. Проблема неплатежів

Кілька клієнтів банку не можуть повернути кредити через економічну кризу.

Питання для обговорення: як комерційний банк повинен діяти у цій ситуації? Які методи мінімізації ризиків можна застосувати?

3. Впровадження цифрових технологій

Банк планує запровадити мобільний додаток для дистанційного обслуговування клієнтів.

Питання для дискусії: які переваги та загрози несе цифровізація банківських послуг для комерційного банку та його клієнтів?

4. Конкуренція з фінтех-компаніями

На ринку з'явилася фінтех-компанія, яка надає мікрокредити за менші комісії.

Питання для обговорення: як комерційний банк може конкурувати з фінтех-компаніями? Які стратегії залучення та утримання клієнтів можуть бути ефективними?

5. Споживчий кредит під час кризи

Банк розглядає можливість видачі споживчих кредитів населенню під час економічної нестабільності.

Питання для дискусії: чи доцільно надавати такі кредити в кризовий період? Які ризики та переваги для банку і позичальників?

3. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДОПОВІДЕЙ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Економічна сутність та концепції походження грошей.
2. Функції грошей та їх еволюція.
3. Роль грошей у період переходу економіки України до ринкових відносин.
4. Кількісна теорія грошей та її еволюція.
5. Правове регулювання фінансового ринку в Україні.
6. Структура фінансового ринку та його суб'єкти.
7. Міжнародні стандарти розвитку фінансового ринку. Методи регулювання грошового обігу.
8. Грошово-кредитна політика України на сучасному етапі.
9. Грошовий ринок України та перспективи його розвитку.
10. Фінансові ринки: структура, функції та роль у розвитку сучасної грошово-кредитної системи в економіці зарубіжних країн.
11. Перспективи розвитку ринку цінних паперів в Україні.
12. Види фінансових посередників та їх функції.
13. Становлення та розвиток грошової системи України.
14. Грошові реформи: необхідність та методи проведення.
15. Інфляційні процеси в економіці зарубіжних країн і грошово-кредитна політика.
16. Основні напрямки формування антиінфляційної політики.
17. Страхові компанії: їх функціональна суть та форми організації.
18. Організаційно-правові форми пенсійних фондів.
19. Особливості функціонування пенсійних фондів.
20. Інвестиційні компанії закритого та відкритого типу. Основні операції інвестиційних компаній
21. Позиково-ощадні асоціації. Фінансові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди.
22. Роль та значення міжбанківських об'єднань у функціонуванні кредитних систем. Класифікація міжбанківських об'єднань. Характеристика комерційних банків, їх призначення та роль в кредитній системі.
23. Операції комерційних банків та їх характеристика.
24. Кредитні операції комерційного банку.
25. Лізинг в Україні, стан та перспективи розвитку.
26. Характеристика банківських послуг.

- 27. Фінансово-кредитні установи небанківського типу.
- 28. Економічна сутність та правові основи фінансової діяльності держави.
- 29. Формування системи фінансових органів та інституцій в Україні.
- 30. Державна фінансова система у розвинутих зарубіжних країнах. Валюта, її призначення і види. Валютні відносини.
- 31. Валютний курс, основа його формування і регулювання.
- 32. Валютний ринок та механізм його регулювання.
- 33. Валютна система України та перспективи її розвитку.
- 34. Механізм та суть валютного регулювання.
- 35. Платіжний баланс та його роль в системі валютного регулювання.
- 36. Міжнародні фінансово-кредитні організації.